

คุณธรรมที่ปรากฏในศิลาจารึก

1. ความกตัญญู คือ

พ่อขุนรามคำแหงไม่ว่าไปที่ใดได้อะไร เช่น ได้ผลไม้ ได้เงิน ได้ทองก็จะนำมาให้บิดามารดาเสมอ

ดังข้อความ - กูได้ตัวเนื้อตัวปลา กูเอามาเวนแก่พ่อกู กูได้หมากส้มหมากหวานอันใดกินอร่อยดี กูเอามาแก่พ่อกู

คุณธรรมที่ปรากฏในศิลาจารึก

2. ความกล้าหาญ คือ

ในการต่อสู้ของพ่อขุนรามคำแหงเมื่อตอนที่ได้อัดตามบิดาชนช้างกับขุนสามชน ขณะชนช้างบิดาก็เสียที่เมื่อพ่อขุนรามคำแหงเห็นดังนั้นจึงเร่งช้างเข้าไปประชิดและต่อสู้จนชนะ

ดังข้อความ - กูบ่หนี กูขี่ช้างเบกพล กูขับเข้าก่อนพ่อกู กูต่อช้างด้วยขุนสามชน ตนกูฟ่งช้าง

คุณธรรมที่ปรากฏในศิลาจารึก

3. ความเสียสละ คือ

พ่อขุนรามคำแหงออกมาทำศึกชนช้างยอมเสียสละเอาชีวิตมา
เสี่ยงอันตรายจนได้รับชัยชนะ

ดังข้อความ - กูต่อช้างด้วยขุนสามชน ตนกูพุ่งช้าง

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

ศิลาจารึกหลักที่ ๑ นี้มีคุณค่ามากมายหลายด้านด้วยกัน คือ

๑. คุณค่าด้านนิติศาสตร์

นับเป็นปฐมรัฐธรรมนูญหรือรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย เพราะมีการบอกสัญญาประชาคม กำหนดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ มีการรักษาสิทธิ มนุษยชน มีข้อความเป็นเสมือนเป็นบทบัญญัติในกฎหมายเทียรบาล เป็นต้น

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๒. คุณค่าในรัฐศาสตร์

กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรว่าทรงใกล้ชิดกันมาก เพราะมีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ทรงให้ข้าราชการบริพารเข้าเฝ้า ปรีกษาหารือราชการได้ทุกวัน เว้นวันพระวันเดิยเท่านั้น และทรงเปิดโอกาสให้ราษฎรยื่น กระดิ่งเพื่อขออุทธรณ์ก็ได้ตลอดเวลา

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๓. คุณค่าด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในสมัยสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงมาก ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว การค้าขายเป็นไปอย่างเสรี การเกษตรอุดมสมบูรณ์มาก

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๔. คุณค่าในด้านประวัติศาสตร์

ได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ประมหากษัตริย์ไทย ประวัติศาสตร์
การเมืองการปกครอง การสร้างบ้านเมืองในสมัยนั้น ประวัติการค้าขาย
โดยเสรี การประดิษฐ์อักษรไทยและประวัติพระพุทธศาสนา

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๕. คุณค่าในด้านภาษาศาสตร์

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้น มีทั้งสระและพยัญชนะใช้เขียนคำไทยได้ทุกคำ โดยเรื่องสระพยัญชนะไว้บรรทัดเดียวกัน ช่วยประหยัดเนื้อที่และเวลาในการเขียนได้มาก ใช้สำนวนง่ายๆ มีคำคล้องจองอ่านแล้วได้ ความไพเราะกินใจมาก ศิลาจารึกหลักที่ ๑ จึงเป็นวรรณคดีเรื่องแรกของไทย

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๖. คุณค่าด้านภาษาศาสตร์

มีการระบุอาณาเขตของกรุงสุโขทัยว่า

ทิศตะวันออก จรดเวียงจันทร์

ทิศใต้ จรดนครศรีธรรมราชและฝั่งทะเล

ทิศตะวันตก จรดหงสาวดี

ทิศเหนือ จรดเมืองแพร์ น่าน พลับ เป็นต้น

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๗. คุณค่าด้านศาสนา

ผู้คนในสมัยนั้นนับถือพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ มีการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง มีการสร้างพระพุทธรูปด้วยศิลปะอันงดงาม มีการสร้างปูชนียวัตถุ ปูชนียสถานมากมาย ผู้คนมีการรักษาศิลปวัฒนธรรมในวันพระ

คุณค่าของศิลาจารึกหลักที่ ๑

๘. คุณค่าด้านวัฒนธรรมประเพณี

ได้กล่าวถึงประเพณีที่ต่างกันไป เช่น เมื่อถึงเทศกาลเข้าพรรษา ประชาชนจะพากันไปรักษาศีล ฟังธรรมในวันพระ มีประเพณีการทอดกฐิน และประเพณีการเผาเทียนเล่นไฟ เป็นต้น